

Nafarkaria

• ostirala • 2002ko martxoaren 22a

Egunkaria

Gehigarri honetan

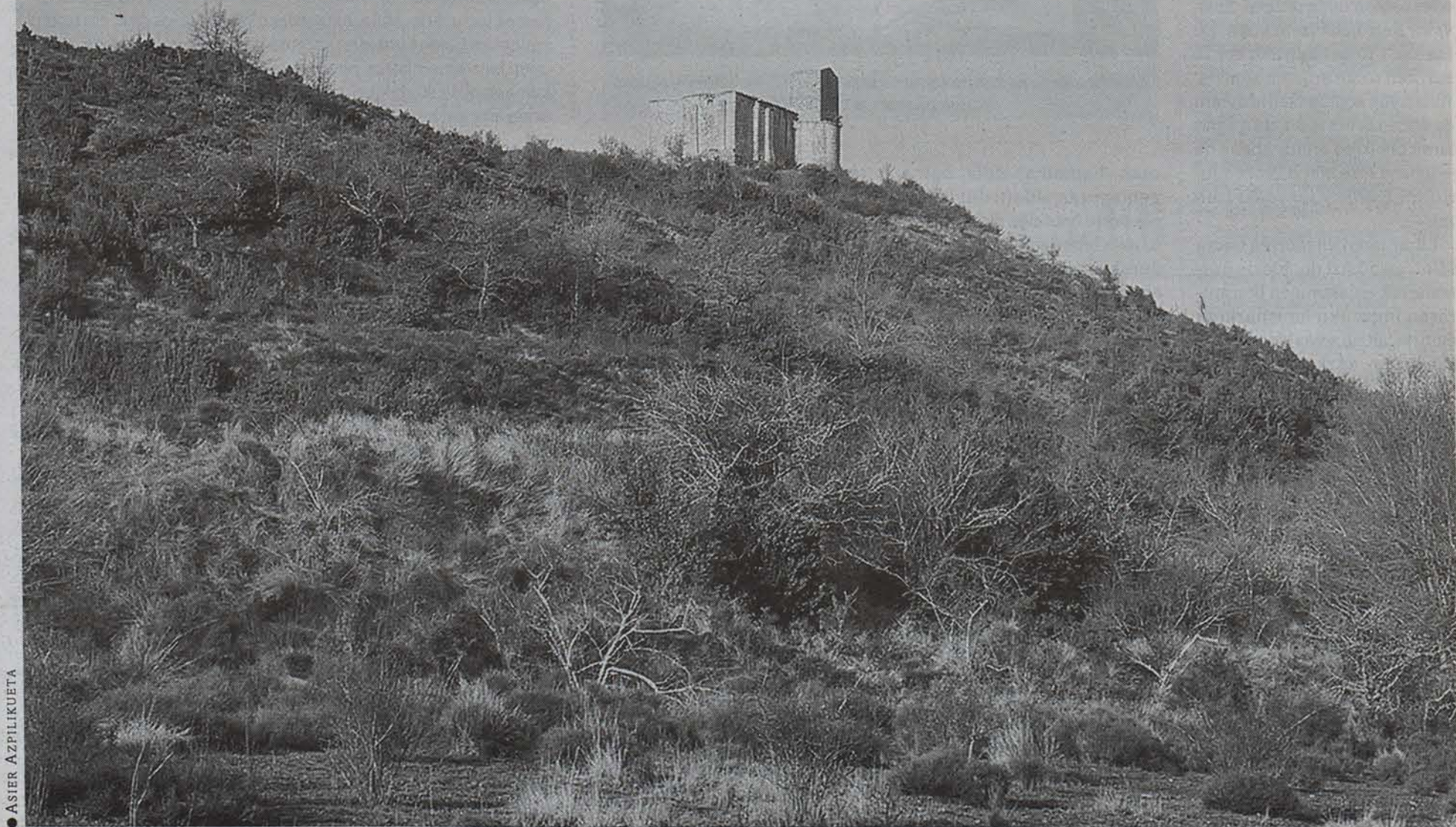

Arizkun: Gurasoek beldurrez eramaten dituzte haurrak eskolara eraikin zaharra oso kalteturik dagoelako •3

Txuma Prim: «Gure pilota modalitateak erakutsi nahi ditugu, eta valentziarrenak ikasi» •7

Herri galduen bila

Iragan mendean ehun bat herri hustu ziren Nafarroan. Abaitz, Zunzarren, Aginaga, Zaldaitz, Amokain, Elia, Galdurotz, Eskisun, Sastoaia, Ozkoidi, Aizkurgi, Orradre, Izanotz, Urbikain, Mendingueta, Amunarrizketa, Irangoiti, Baigorri, Sorakoitz... Izen ederreko herri horiek ahaztuak ditugu dagoeneko. Juan Mari Feliuk herri galdu horietatik igarotzen diren hogeita hamar ibilbideko liburua osatu du. Gauza polita proposatu du Feliuk: basotik herri galduen bila ibiltzea, halako batean zuhaitz artean herri galdu horien hondakinak ikusteko.

Lizarra •

Emakume begiradak

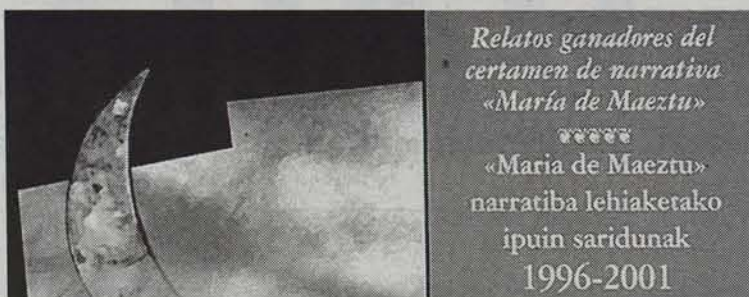
Maria de Maeztu ipuin lehiaketan saritutako testuak liburu eder batean bildu dituzte

Emakumeek idatzitako testuak sustatzea eta argitara ematea xede duen Maria de Maeztu narratiba lehiaketan sarituak izan diren bederatzi ipuinak bildu dituzte berriki argitara atera den **Emakume Begiradak** liburu zainduan.

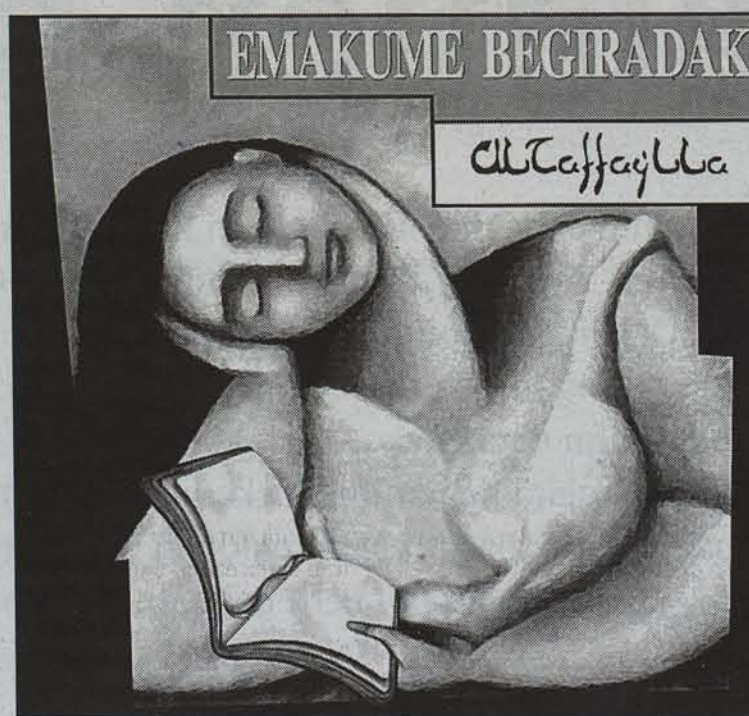
1996. URTEAN EGIN ZEN AU-
rreneko Maria de Maeztu literatur lehiaketa, Lizarra-
ko Emakumeen Asanblada-
ren eta Emakumearen Kultur El-
kartearen ekimenez. Emakume-
en idazteko kementa sustatzea
eta idazki horiek, ezkutuan ez
gelditzearen, argitara ematea
zen xedea.

Orain, xede horretatik harata-
go, sei urte hauetan sarituak izan
diren bederatzi testuak liburu
eder batean bildu dituzte, *Emakume Begiradak* izenekoan. Li-
buruak 140 orrialde ditu eta 10
euroren truke erosten ahal da.
Altaffaylla argitaletxea arduratu
da edizioaz eta Montejurra sai-
laren bigarren argitarapena da
—lehena Jose Maria Jimeno Ju-
rioren *Estella y sus calles* izan zen—.

Liburuaren hitzaurrea Laura
Mintegik idatzi du. Idazle liza-
rratarrak emakumeen literatu-
raren inguruko hausnarketa
egin du, aitzin solas bizi eta era-
kargarrian. «Azken hoge urte-

MIRADAS DE MUJER

Lizarra Maria de Maeztu narratiba lehiaketako lan sarituekin osatutako liburuaren azala. • EGUNKARIA

otan hamaika aldiz baino
gehiagotan aldatu dut iritzia
eta beste hamaika aldiz buelta-
tu naiz lehengo usteetara, gal-
derak noiz harrapatu huraxe
erantzuten dudala», dio Minte-
gik aurreneko lerroetan. Aitzi-
na joan ahala, halaxe dio idaz-
leak: «Instintuari jaramon egi-

ten diodanean, ordea, emaku-
me ezberdin horiek idatzirikoe-
tan gune berdintsuak ikusten
ditut, behin eta berriz azaltzen
diren konstanteak, denek ko-
munean dituzten musikalita-
tea, tonuaren samurra, prota-
gonista femeninoak, ardura
etxetiarrak, ikusmira sexua-

Aldaketak Emakumearen Batzordean

HIL HONETAN LIZARRAKO UDALAN EGON di-
ren ika-mikak guztiz itxuraldatu dute
Emakumearen Batzordea. 1997. urtean
eratu zen batzorde hori, Herri Batasuna
alderdiaren ekimenez, eta ordutik joan
den astea arte Elena Urabaien Batasune-
ko zinegotzia izan da batzordeko buru. Hilaren hasieran, aldiz, PSN-
ko zinegotziek beren esku zeuden hiru batzordeei uko egin zieten eta
orduan UPN batzorde guztiez jabetu zen. Maria Jose Bozal alkateak
Emakumearen Batzordea bere esku geldituko zela aurreratu zuen.

Elena Urabaienek NARKARIARI adierazi dionez, berak prentsaren bi-
dez jakin zuen kargutik kendu zutela eta iragan den ostirala arte ez
zuen izan horren berri alkatearen ahotik. «Ematen duen arrazoiak Ba-
tasuna oposizioko taldea dela da eta UPNk ardura guztiak bere gain
hartu ezean bere kudeaketa tratatzen ahal dela», aipatu du Urabaie-
nek. «Hori aitzakia baino ez da, eta guk uste dugu hauteskunderi be-
gira hartutakoak direla UPNren eta PSNren azken erabakiak».

Lizarra Emakumeen Batzordea izaera irekia izan du oso
sorreatik. Hasieratik, parte-hartzea bultzatzea izan da batzor-
dearen ardatza, eta elkarte, sindikatu zein partikularren ekarpe-
nak aintzat hartu ditu beti. Halaber, bost urte hauetan teknikari
bat izatea eta Berdintasunaren Egitasmoa egitea eta garatzen
hastea lortu dute. Hala, batzordeko kideak kexu dira, eta azken
egunotan Elena Urabaien kargura itzultzeko eskatu dute, «egin
duen lana eraginkorra, plurala eta arduratsua izan delako». Ema-
kumeen ordezkariak beldur dira orain, «alkateak ez duelako
orain arte gai honekiko inolako sensibilitaterik erakutsi».

tua». Eta gai horiek ere aurki
daitezke liburuan.

Gaztelaniaz idatzitako sei
ipuin eta euskarazko hiru bildu
dituzte liburuan. Liburuko idaz-
leak honako hauek dira: Myriam
Munarriz, Cristina Bordonaba,
Sagrario Resano, Maria Sagrario
Mugeta, Ibis Sepulveda, Maria

Jose Alvarez, Maite Undiano,
Amaia Elozegi eta Lierni Azkar-
gorta. Eranskin moduan lehiake-
taren izena daraman Maria de
Maezturen inguruko testua bildu
dute, Cristina Fructuoso Ruiz de
Erentxunek idatzia.

→ Kristina Berasain

Elena Urabaien, Lizarra Emakumearen Batzordeko buru ohia.

ziutatea

ARITZ AGIRRE

Ze beldurra ematen duen Berlusconi eta Aznarren
arteko irribarreak. Noiz eta nork jakin zer ezkuta-
tzen duen mandatariek elkarri emandako bostekoak.
Aznar dixit: «Enplegu beteak: langabezi sorospena jaso-
tzea baino, komenigarriagoa izan dadila edozein lanpos-
tu aurkitzea». Eta gure erreserba foralean ere aplikatze-
koak omen dira Bartzelonako bilkuran adostasunik
erdietsi ez zuten enplegurako neurri malguak. Langabe-
tuari lan gehiago dagoen lekuan eskainiko zaio lanpos-
tua, bere lurraldetik at, etxebizitza lortzeko laguntzen
truke.

Langileen leku-aldaketak, berton jaiotako paperdunen
barne emigrazioa ekarriko luke. Cadiz, Malaga edo Lis-
boara bizitzera joateko erabakia hartuko bagenu bezala,

Enplegu beteak...

baina gogoak bultzatuta ez, aitzitik, lanaren beharrak
hala derrigortuta. Hau da, opor-lekuetan bizi eta etxera
turista gisa, oporak igarotzeko itzultzea, eta balizko dis-
persio sozial horren ordainean etxebizitzarako lagun-
tzak; etxea edukitzea luxua balitz, eskubidearen orde-
za.

Alderantziz ere, gogoz kontra etorriko litzateke, jaiote-
ria urrun utzita, hainbat behargin. Hartara, babes etxe-
bizitzak eskuratzeko errezitasunak jarri beharko litzuke
governuak, eta argitzeke dago premiazko etxe horiek
jasotzeko eskubide berdintasuna bermatuko litzatekeen.

Ameriketako Estatu Batuetako eredu liberala da Euro-
pako neurri berritzaileen ispilua, bata zein bestean dago-
en errealtate, kultura eta bizitza lehentasunak kontuan
hartu gabe. Horrela, Los Angeles-en enpresa batek

lekuz aldatu eta langileak Bostonera eramaten dituen
moduan, Landabenetik Pragara joatea erabaki dezake
Volkswagen-ek. Hala balitz, neurri berritzaileen harira,
hobeto Pragan egiten bagenitu entziero eta erraldoi
konpartsa kalejirak, sanferminetan.

Eskuin-liberalak boterea hartzen duen bakoitzean,
eguneroko bizitzan ezer gertatuko ez den mezua ageri
zaigu komunikabideetan. Aldiz, iragan asteburuan Bar-
tzelonako Rantletan salgai dauden loroek beren kailolan
gelditzea zuten nahiago, inguruko istiluak ikusita. Askori
ere kailolan sartu eta loro bihurtzea pasako zitzaion
burutik, ezer gertatuko ez balitz bezala. Alta, zutabe
honen hasierako irribarre eta bostekoaren irudiak gelditu
dira bakarrik gehiengoaren oroimenean.

Arizkun •

Eskola gero eta okerrago

Gurasoek beldurrez eramaten dituzte haurrak eskolara eraikin zaharra oso kalteturik dagoelako

XX. mendearen hasieran eraiki zen Arizkongo eskolaren egitura kaltetzen joan da denboraren poderioz. Nafarroako Gobernuako teknikari batek eskola ahal bezain laster zurkaiztu, behar dela adierazi du, baina oraindik ez da deus egin eta gurasoak arras kezkatuta daude.

GURASOEN BELDURREZ ERAMATEN dituzte haurrak eskolara. Aspaldi eskatu zuten jolasotzia konpontzea, lurra hartxintxarrekoa izanik haurrak erortzerakoan, maiz zauriak izaten zituztelako. Geroxeago ikasgeletako paretetan arraildura batzuk agertu ziren, egun bost metro baino gehiago dituztenak. Orduan konturatu ziren arazoa larritzen ari zela.

Bat batean atek ezin ziren itxi, zola beherantz egin zuen, zokaloak bere bidetik atera ziren... Eskolaren egitura bere osotasunean kaltetua zegoen. Arkitektu tekniko bat deitu zuten txostena egiteko, orduan jakin zuten erai-

kina sustengatzen zuten habeak ustelduta zeudela eta zurkaiztea beharrezkoa zela.

Nafarroako Gobernuako teknikariaren bisita jaso zuten otsailean; honek ahalik eta lasterren zurkaiztea agindu zuen. Birtartean gurasoak agindu hau betetzeko zain daude, oraindik ez baita inor agertu lanak egitera. Gurasoengan kezka nabaria da. «Hiru eta bederatzi urte bitarteko, hogeitau hamar egunero Arizkongo eskolara. Eta bi irakasle. Guztien bizia arriskuan dagoela uste dugu. Egoera gero eta okerragoa da. Heldu den ikasturtean honela segituz gero ez ditugu haurrak eskolara eramane-»,

dio haserre Begoña Durrutik, Arizkongo haur baten amak.

Arizkongo eskolak bi solairu ditu eta sabaia. Beheko solairuan ikasgelak daude, lehenengo solairuan berriki arte irakaslearen etxea egon zen; orain hutsik dago. Sotoan, eraikina sustengatzen duten habeak daude. Antza denez habeak ez usteltzeko eskolak bi zulo zituen, haize korrontea sartzeko. Azkeneko maldaketen ondotik zulo horiek itxi

eta hezetasunaren ondorioz habeak usteltzen hasi dira.

Gurasoen elkarteak komunikabideetara jotzea erabaki du. Herri eskola izateagatik baztertuak sentitzen direla salatu dute. Euren ustez ezbehar larriren bat gertatu arte ez die inork kasurik egingen. Hori da beraientzat okerrrena, haurren bizia egunero arriskuan ikustea.

→ Rakel Goñi

Arizkongo eskolan bost metroko arraildurak daude. • EGUNKARIA

Atarrabia • Gazteek ez dute udal gaztetxea nahi

ATARRABIako UDALAK APIRILEKO LEHEN ASTEAN zabalduko ditu gazteentzako zentro berriaren ateak. Herriko zenbait gazte taldek, ordea, adierazi dute ez dutela zentroa erabiliko haren kudeaketa ereduarekin bat ez datozelako.

San Andres scout taldea, Atarrabiako Gazte Asanblada, Mikelats dantza taldea, Gurerrri Irratia, Mandinga tam-tam taldea, Gas taldea eta IST dira Atarrabiako Udalaren gazteentzako zentro berriaren kudeaketan eta jardueretan parte hartzeari uko egin dioten talde eta kolektiboak.

«Erabaki hau hartu dugu Udalaren kudeaketa ereduaren onartzen ez dugulako», diote gazte taldeek. «Gu izan ginen hasieran kudeaketa proposamena egin zutenak. Erabiltzaileen biltzar batek eta batzorde iraunkor batek kudeatuko zuten gaztetxea».

Udalak gero beste proposamen bat egin zuen: urtebetez ariko zen behin behineko

Gaztetxean sartzeari uko egin dioten taldeetako hainbat ordezkari. • JAGOBA MANTEROLA / ARGAZKI PRESS

batzorde kudeatzailea sortzea, eta enpresa pribatu bat kontratatzea lokalaren dinamizaziorako. Gazte kolektiboek ezezkua eman zieten bi kontu horiei, baita proposaturiko ordutegiari ere, «murriztuegia» zela uste baitute.

Hala ere, gazteek euren proposamena al-

datu zuten Udalaren hurbiltzeko. Baina, gazteen arabera, Udalak muzin egin zien gazteen eskakizunei, «nahiz eta hauek izanen lokalari bizia emanen ziotenak».

Horrela, sei hilabeteko negoziazioen ostean, zazpi gatz talde hauek erabaki zuten gaztetxe berrian ez zirela sartuko «lokal partehartzaile, ireki eta aberasgarri baten eredu ez delako».

Protesta moduan edo, gazte taldeek hainbat ekintza burutuko dituzte. Iragan larunbatan bizikleta martxa egin zuten. Gaur kalejira egingen dute; bihar, txistor jatea eta mural baten margotzea; eta igandean, lapiku bu-

rrunba.

Udalaren gazte zentroa lanegunetan 18:00etatik 22:30era zabalik izanen da, eta larunbat, igande eta jaigunetan 11:00etatik 14:00etara eta 18:00etatik 22:30era.

→ Asier Azpilikueta

urdairen mintzoa

Xabier Larraburu

Atezainak Gemmari...

...Gemma Zabaletak Madrazori... honek aurrera egin du... Jabier Rorejoren sarrera arriskutsua!... falta... Ibarretxek aterako du, areatik gertu, arrisku handikoa, ez, ez da Ibarretxe izanen, Josu Jon Imaz baik... hortxe doaaaaa eta Mayor Orejak geldituuuuu!... zuzen-zuzenean bota du Imazek, hesiaren gainetik! Ona Mayor Orejaren geldiketa ere!

Atezainak aterako du, beraz... hortxe doa baloia, gora baloia, gora Euskal Herria, nahasmena zelaia- ren erdian... buruz Cenarrusak, buruz Barredak, buruz Savaterrek, buruz Letamendiak, Monterok hartu du eta kontrolatu... Monterok Iñaki Gabilondori... Gabilondok ez daki zer egin eta atzera bere atezainari... txistuak harmailetatik... atezainak Arafati... Arafat, Makelele, Solaris, Zidane... ikusgarria Zidaneren kontrola! Zidane eskuinetik! Bat... bi... hiru defentsa utzi ditu atzean! Xabier Larraburu beste karriketik, bakar-bakarrik dago! Ez dakigu ikusiko ote duen Zidane! Zidane! Larraburu! Gooooool! Gol! Gol! Gol! Gooooool! Xa-bier Larraburu-re-na!!!! Bere... hogeigarren gola aurtengo ligan... ederra jokaldia, gutxien espero zenean hortxe jokaldi izugarria! Zero-sei markagailuan!... Hortxe dugu errepikapena... bat, bi, hiru defentsa uzten ditu atzean Zidane, beheko izkinetik Xabier Larraburu agertzen da, bakar-bakarrik!, eta hortxe Zidane Zidaneren pase ikusgarria eta buruz Xabier Larrabururen gola! Gaurko bere hirugarren gola eta ligan hogeigarrena...

Baloia jokoan dagoeneko... etsirik jokalariek... gogorik gabe ikusten zaie... normala... Berlusconi, Berlusconi Aznarri, Aznar... Pique... Camille... Xaxa... Xaxak Savaterri! Savater area barruan! Savater!... Xabier Larraburuk kendu dio baloia... Savater lurrean penaltia eskatzen!! Nik ez dut deus ere ikusi, ordea; epaileak altxatzeko keinua egiten dio... horra errepikapena... bere burua bota du!! ez dago inongo kontakturik!! Txartel gorria! Epaileak txartel gorria atera dio Savaterri eta kanporatua!... Jokoa geldirik bien bitartean... Atezainak atera du... Argiñarena... Argiñarenak Juan Krutzi... Juan Krutzek hartu, Juan Krutzek Ibon Olagarro Gaztanbideri... Ibonen despiste bat (beste bat)... eta entzuleak erreperatu... entzulea eskuinetik... Legarda, Alfredo, Alfredok Otegi, Otegi hartu, honek botaaaa eta... baloia berriz ere Ibarretxeren teilatuan... •

Hustutako herrietan barrena

DUELA LAUZPABOST HAMARKADA, LAU KATU joaten ziren mendira. «Mendizale gutik ezagutu zuten egoera hura», adierazi du Juan Mari Feliuk. «Zenbait herritan, besta handia zen mendizaleak ailegatzen zirenean. Pozteko gauza zen hiritik zetozenak ikustea. Kandilen argipean, arras ongi hartzen gintuzten». Feliu, Europako milaka lekutan egon eta gero, jatorrietara itzuli da bere azken liburuan, «txokora», bere hitzetan. «Aspaldi-ko leku horiek bilatzen hasten zarenean, ikusten duzu gauzak zeharo aldatu direla», dio. «Herri eta benta horien desagertzeak asko aztoratu nau; lehen bizitza handia zuten lekuak baitziren. Eta orain ez dago deus».

Aragoiko Prames argitaletxeak argitaratu dion liburuaren aitzinsolasean azaldu duenez, iragan mendean ehun bat herri hustu ziren Nafarroan. «60ko urteetan industria garatzen hasi zen, han eta hemen industrialdeak egin zituzten», esplikatu du. «Nafarroako leku anitzetan ez zituzten beharrezko azpiegiturak jendea bertan mantentzeko. Eta jendeak errazera jo zuen. Eta jaitsi zen industria nukleoetara: Iruñea, Lizarra, Irunberri, Agoitz, Zangoza...».

Exodo hori Pirinio inguruko ibarretan gertatu zen batez ere (Oibar, Longida, Artze, Izagaondoa, Arriasgoiti...). Argirik gabeko herriak ziren, sarbide errazik gabekoak, lan handia eskatzen zuten lursailak. Egoera zail batetik ihes egin zuten herritarrek, eta herriak hustu ziren.

Jendea badoa, natura badator

Eta jendeak herritik alde egin zuenarik, herriak bizia galdu zuen; herriak eta herriaren ingurukoak. Eta ikustekoa da nola erori diren hustutako etxe guztiak; bakar bat ere ez dago osorik. Gizakiak eraikitako etxeak gizakia bera behar baitu bizirauteko. Basoak baratzte eta soroak inbaditu ditu, eta etxe zein borda barrura sartu da. Bideak ezabatu ditu, eta errekek igarotzeko zubitoak bota.

Feliuk ez du hau guziaz naturaren mendeku bezala ikusten. «Naturak egin duen bakarra izan da bere lurraldea berreskuratu», aipatu du. «Aitzitik, leku askotan gizakia bera izan da ez ohiko baso-sartzea egin duena, bertako basoaren kontrakoa. Paperezko basoak egin dituzte, paper industriarako biltegiak».

Aurrekoari gehitu behar zaio hustutako herrietan egiten den *harrapaketa*. Inongo kontrolik gabe, herrietatik herriak, leihoak, balkoiak, hesiak, eskailerak, apaindurak eta beste halako eramaten dituzte. Liburuko azken ibilbidea egiten ari zelarik, Feliu Sorakoitz herrira ailegatu zen. «Ikusi nuen mugimendu handia zegoela. Makinen zarata entzuten zen. Itxura txarra hartu nion. Hurbildu nintzen argazkiren bat egiteko. Baina ikusi ninduten, eta niregana etorri ziren lasterka. Eskerrak argazkiak teleobjetiboarekin egin behar nituela, eta ihes egitea lortu nuen. Argi zegoen *in fraganti* harrapatu nituela etxe bateko materialak eramaten».

Esku onetan eta esku txarretan

Feliuk azaldu duenez, Aragoi ez bezala, Nafarroan ez dago herri hustuen ondare historiko eta kulturala zaintzeko sentiberatasunik. Horren harira, Nafarroako Gobernuaren politika kritikatu du Juan Mari Feliuk:

Iruñea ondoan, Eguesibarko zenbait herri (Altzuza, Gorraitz, Mendillorri...) *salbatu* egin dira; beste batzuk, aldiz, hustu dira: Elia, Amokain, Etxalaz, Erantsus... Irudian, Amokaingo jauregia... ● JUAN MARI FELIU

Juan Mari Feliuk Nafarroako herri galduetatik igarotzen diren hogeita hamar ibilbideko liburua osatu du

Juan Mari Feliuk, urteetan Nafarroako Mendi Federazioko lehendakaria izandakoak, senderismoa du ogibide eta zaletasun. Maiatzean 60 urte egiten ditu, eta, berak dioenez, «praka motzak eramaten nituenetik handik eta hemendik ibili naiz, gelditu gabe». Hainbeste urte ibiltzen, eta aztoramen handiena eragin dion gauza izan da ikustea nola hil diren herri asko Nafarroan. Orain liburu batean bildu ditu.

Fitxa

Izenburua: 'Excursiones por los pueblos perdidos de Navarra'.
Egilea: Juan Mari Feliu.
Argitaletxea: Prames.
Orrialdeak: 188.
Ale kopurua: 2.000. Bigarren edizioa prestatzen ari dira.
Salneurria: 19,23.
Sinopsia: Hogeita hamar ibilbide Nafarroako herri hustuetan barrena. Hitzaurrean herrien hustearen inguruko hainbat kontu jorratu ditu: arrazoiak, ondorioak, Nafarroako Gobernuaren politika, neoruralistak eta abar.

«Gobernuak ez du harri horietan batere interesik. Inoiz ez da saiatu halako kanpainaren bat egiten, laguntzak bilatzen herriak eta inguruak berriz kolonizatzeko. Lakaben, Arizkurenen, Erralan eta Artangan erakutsi dute posible dela etxeak, soroak, baratzak, bideak eta bizimoduak lehengoratztea eta berririo bizimoduak ematea. Gobernuak ez die batere lagundu, eta batzuetan herritar berriak kanporatzen saiatu ere egin da».

Feliuk lagun izan ditu hainbat neoruralista —Ramon Elosegi haien artean—, eta betidanik atsegin izan du zelako gogo biziarekin biziberritu dituzten hiltzearen ziren herriak. «Naturagunean bizitzeko beste modu baten bila esfortzu handia egiten dute, eta hori egiteagatik jazarri dituzte», dio. Liburua haiei sostengua emateko modua da.

Feliurendako, Lakabe da herri baten lehengoratzearen adibiderik onena. Ez, ordea, Mendillorri, Gorraitz edo Altzuza. «Ez zait iruditzen herriak salbatzeko modu ona direnik», erran du. «Tira, ez gaitzeko oso erromantiko izan eta Iruñeak galsorotz inguratuta egon behar duela pentsatu. Logikoki, hiria zabaldu egin behar da. Baina badakigu nola eraiki dituzten urbanizazio hauek, nola espekulatu duten, eta nola herriaren sarreran hesi bat dagoen. Koto klasistak dira. Ni ez nago lehengoratzeko horren alde».

Santa Kris eta Abaitz

Abaitz herri-zelataritik gelditzen denarekin eta Santa Kris hiri erromatarreko aurriekin, historiaren bi garai bisitatzen ahal dira Oibar ibarreko Eslaba eta Lerga arteko ibilbide leun honetan, non mahastiak eta oli-bondoak Mediterraneoko landareekin nahasten baitira.

Iruñetik Oibar ibarrera ailegatzeko hoberena da Tafallaraino jaistea. Handik, Zangozarako bidea hartu behar da. San Martin Unx eta Lerga pasatu eta gero, Eslaban hasiko da ibilbidea. Eslaba erregearen hiribildu izan zen Erdi Aroan, eta gaztelua izan zuen, baina Cisneros kardinalak 1512an botarazi zuen. Ekonomia lehor-lurreko laborantza (zerealak, mahastiak eta oli-bondoak), larreak eta ardogintza dira garrantzitsuenak. XX. mende erdiaz, geroztik biztanle kopurua gutitzen ari da: 1950ean 540 biztanle zituen, eta 2000an, 172.

Eslabako alderik baxuenetik aterako gara, bi etxe handiren arteko atari eder batetik. Pistaren hasieran askadun iturri bat dago; dintelean eraikitze urtea du grabaturik: 1573. Bide zahar batean gaudela adierazten du horrek. Legarreko bide onetik goaz, aitzinean Beregu-Txuzito mendilerro luzea dugula. Oli-bondoen artean ezkerrean utziko dugu jada huntzak besterik zutik mantentzen ez duen benta zahar bat. Etxearen gibelean hilkutxa baten harritzko estalkia ikusten ahal da.

Ukuili bat atzean utzi, eta Indusi eta Txuzito errekek zeharkatu eta gero, Santa Kris mendixkaren magalera ailegatu gara. Nafarroako Gobernuako kartel zahar batek Santa Kris hiri erromatarrean gaudela erraten du, baina erromatarren arrastoak ikusteko

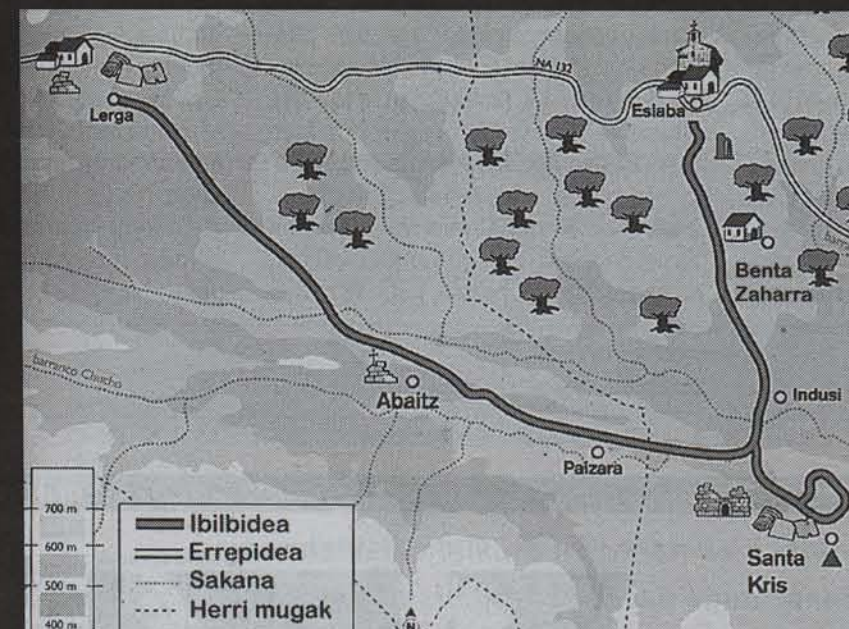
beste hamar minutuz ibili beharko dugu pistan aurrera. Ailegatu baino lehen, bide bazerrean 1859ko mugarri edo hiliarri bat ikus dezakegu, ongi begiratu gero. Gobernuako bigarren kartel batera ailegatzekoan, pista utzi eta mendixka inguratzen duen bide zahar batetik joan behar dugu. Laster, han eta hemen ikusiko ditugu harresi eta murru hondakinak.

Mendixkaren gainean kapitela zatiak daude, eta zutabe bat. Beherago, hainbat eraikinen oinak antzematen dira. Plastikoko beltzak daude harrien gainean, baina aspaldi jarriak daudela dirudi. Jupiterri eskainitako aldare bat eta zeramika zatiak aurkitu eta gero, antza denez, indusketa lanak geldirik daude. Azartategiaren ondoan, erromatarrek landuriko harriez eginko Mateoren borda aparta dago. Zoritxarrez, auri egoeran da.

Santa kris atzean utzi eta Txuzito errekaraino joan gara berriz. Mendilerroaren gailurretik Abaitzeraino helduko gara. Kostatuko zaigu, ordea; ipuruek, erromeruek eta ezkaiek bideak ezabatu baitituzte. Bidean ez galtzeko, ardien kakari edo arile zatiei segitzea da onena. Abaitzera iritsitakoan, bere eliza erromaniakoaren aurriek erakarriko gaituzte gehienbat. Inguruan hainbat etxe eta korrale daude, aspaldi utziak. Han gainean, Eslaba ikusten da eskutzean, eta Lerga ezkerrean; eta erdian, mahasti, oli-bondo eta laborantza soroz osaturiko lorategi mediterranearra.

Mendilerroaren gailurretik segitu eta Lergaraino iritsiko gara. Eslaba bezala, Lerga ere bide eta muga herria izan zen. Galtzara erromatarren aztarnak aurkitu dituzte bertan, eta gaztelua izan zuen.

Juan Mari Feliuren arabera, ibilbidea bi ordu eta hiru laurdenetan egiten da. Hala ere, Lergaraino gure bila etorri ez badira, Eslabara itzuli beharko dugu errepedetik, eta horrek gure txangoa luzatuko du.

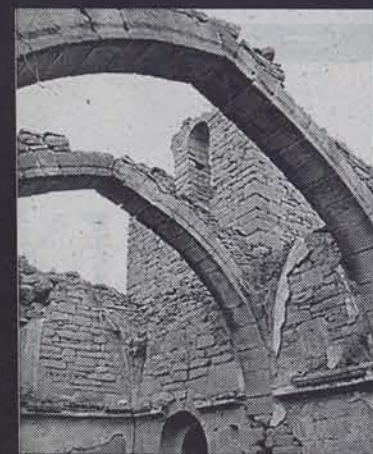
GAZKIAK: ASIER AZPILIKUETA

1573ko iturri bat Eslaban.

on bat zaldi gainean Eslaban.

zaharreko hondarrak, Eslaban.

zaharreko hondarretan, hiliarria.

Abaitzeko eliza erromatarren hondakinak.

Santa Kris hiri erromatar hustua.

Santa Kriseko aurriak.

Santa Kris hiri erromatarreko hondakinak.

1859. urteko mugarri bat.

Hausnarketa egiteko ibilbidea

Liburuko ibilbide gehienak guti bisitatzen diren eskualdeetan dira. «Txangoak egiteko tenorean, den-dena da interesgarria niretako», azaldu du Juan Mari Feliuk. «Baina ohiko lekuak alde batera utzita, uste dut badirela beste leku asko bisitatzen ahal direnak ere; hala nola, Pirinio aurreko ibarrak. Hor daude hustutako herri gehienak. Eskualde ikusgarria da, oso basatia. Inor bakartasun bila baldin badabil, lasaitasun bila, abentura tiki bat bizi nahi badu, Nafarroako mendia beste ezaugarri batzuk ezagutu... ibar horietan aurkituko du. Leku hauetan errazagoa da basurde bat, azeri bat edo orein bat aurkitzea, Pirinioetan baino».

Argazkiez landara, ibilbide bakoitzeko krokis bat eta azalpen zehatzak ematen ditu

liburuan, «edozein kaletar hustutako herri-ara ailega dadin». Izan ere, Feliuk nahi du hiritarra hustutako herrira iristea, «aurrien artean hausnarketa egin dezan», «bere buruari galde diezaion zergatik hustu ote ziren».

«Gonbita egiten dut herri ahaztu horiek ezagutzera joateko», erran du Feliuk. «Bilatzen dudana da jendea leku horietatik ibiltzea, betiko bideak, herritarrek euren astoe-kin ibiltzen zituztenak gal ez daitezen. Gauza ederra baita ibiltzen joatea eta basoaren artean herri baten aurriak ikustea. Aurriek beti harritzen dute bisitaria. Pena eta angustia sorrazten diote, alde egin zuen jendearen arrazoiaren pentsarazten baitiote».

Asier Azpilikueta

Krisi existentziala

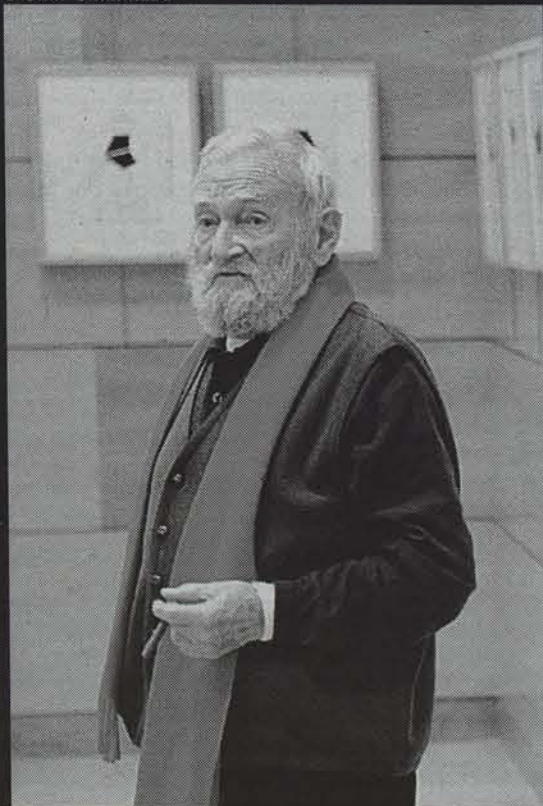
Euskal Arima. Arima-ren eta gorputzaren arteko parekotasun gero eta handiagoa lortzen ari naiz. Izan ere, gorputza gero eta gehiago biribiltzen ari zait, eta euskal arima biribila da — Euskaltzaindiaren arabera, *biribila* da, eta ez *borobila*, *borobila*, horrenbeste oz, grafikoki bederen, *biribila* baino biribilagoa izanagatik ere—. Hala dio **Jorge Oteiza**ak. Eta nik Jaungoikoan ez dut sinisten, baina Oteizan bai. Bai Oteiza profetan, bai eta *Quosque Tandem* biblian ere. Bere garaian txunditu ninduen, eta ez nago bere garaitik kanpo irakurtzeko prest. Neure belaunaldiko nafarrok erreferentzia ideologiko gehiegiren galera pairatu dugu: Berlingo Harresiaren erorketa, **Jesus Aizpunen** heriotza... Ezingo nuke beste baten galtzerik jasan.

● XOUSE SIMAL

Alvarez Rabo komikigilea.

● GARI GARAIALDE

Jorge Oteiza eskultorea.

—marratxoaren arteko parentesi salataria (to kontraesana): emazteak Gaztela Mantxako sortzailearen azkena ikustera eramanez ninduen igandean. Filmean besteak beste *El amante menguante* izeneko film labur mutua ikus daiteke. Zinemako klasiko baten bertsioa eman lezake, baina **Alvarez Rabo** komikigile handiaren *El increíble hombre de la polla menguante* artelanaren fusilamendu ageri-agerikoa da—.

Hutsa. Gauzak horrela, Monte Carlon aperitifan, piper frijituen bandeja aurrez aurre nuela, listu-guruinak ahoa lerdez betetzen zidatela, seme-alaben marrazkiak go-goan neure biribiltasunarekin kezkatuta neure buruarekin pintxorik ez eskatzeko borroka latzean ari nintzela, Oteizarekin oroitu nintzen. Oriotarrak teorizazio bide luzea ibili zuen azkenean artearen muina espazio hutsean zetza-

Aitaren etxea. Asteartean, San Joxe egunean, Aitaren egunean, aperitifaren orduan, Monte Carloko barran eserita oroitu nintzen, aspaldiko partez, Oteizarekin eta bere idazkiarekin. Eskuartean neure begi ninietako neska mutikoen, seme alaben, Jonen eta Larraitzen, Larraitzen eta Jonen marrazkiak nituen. Hiruzpalau ordu lehenago eman zizkidaten, Corte Inglesaren — **Yolanda Barcina** zimeldu aurretik lora-

tuko al da Udaberria Iruñeko Corte Inglesen?— iragarki batetik aterata zirudien eszenan: emaztea eta biok ohatzean gertatzen, eta halako batean seme-alabak arrapaladan sartu ziren logelan, ohera igo, aita musukatu eta ikastolan prestatu opariak, marrazkiak emateko. Nahiz eta haurrok emaztearen eta bion artean gero eta urriagoak diren hurbilketa une gartsu horietako bat eten zuten, nahiz eta Jonek

ohera salto egiterakoan hankaz aitaren hankarte hanpatua zanpatu zuen, okerrera etortzeko zegoen. Benetako kolpe latza marrazkiak ikusitakoan heldu zen. Biotan izaki biribil bera ageri zen, hain justu **Pedro Almodovar**ren antz ikaragarria zuena, edo, zehatzago esanda, **Martxelo Sotes** Almodovar imitatzen zirudiena; izan ere, irudietako izakiak, susmagarriki nik bezala, patillak zituen

la ondorioztatzeko. Gastronomía artea da, Sara —Monte Carloko zerbitzari Samuelen arreba— artista handia da, eta Oteizaren aburuetan oinarrituta, bere artelana biribiltzea erabaki nuen: bandeja artearen muin bilakatu nuen, hustu nuen. Neure gorputza neure arima aurreindoeuroparrarengana zer edo zer gehiago hurbildu nuen. Quosque Tandem...

panpilonia zirkus

Enrike Diez de Ultzurrun

Zink Palace

«Hura bezalakorik ez duk izan, giro hura, zalaparta hura...!». Nikasio Mekan bizi da, baina egunero joan-etorria egiten du hiriko karrikarik jatorrenara, Mañuetara, alegia, han sortua baita. Egongelako leihoa zabalik zegoenean, txurro usaina, kuenkoen hizkera eta pilotalekuko oihiak, ziztuak eta txaloak entzuten zituen. «Eta han ibiltzen zen gure aita, eta amak errietan egiten zion, han hiriko alfer, kale-txori, apustulari, ijito eta bizimolde iluneko jendajea biltzen zelako, eta aitak erraten zion Mañuetako etxe guztietako gizonak han zeudela, eta apezak ere bai».

Mañueta bizitasun handiko karrika izan da, merkataritza txikiari, jokoari eta festari lotua. Hiri txikia bezalakoa hiriaren barnean. Bada, karrika mehar eta aldapatsu horretan, Magdalenako

nekazari Gerardo Aretak pilotalekua eraikiarazi zuen 1911n, hirian pilotan aritzeko behar adina lekuri ez zegoe-lakoan. Etxekarte zabal-zabaleko etxea erosi eta hantxe egin zuen frontoia. Sabai apaleko patioa zen hura, ezin teilatua goratu eta zola beheratu zuten bi metroko sakoneran. Bortz koadro zituen hasiera hartan, harmailen aitzinean burdinazko zutabeak eta errebotean ate ttar bat, komunetara joateko.

Pilotaleku berezia zen, zalantzarik gabe, hamaika zoko-moko zituena. Horregatik, pilotak non jotzen zuen, ustekabeko ibilerak egiten zituen airean. Pilotari mañueteroek hori guztia arras ongi zekiten eta zoko horietaz baliatzen ziren tantoak egiteko. Zenbaitetan, hasmentan, euritako eta guzti ari-tzen ziren, euritik edo elurretik babeste-

Mañuetako pilotalekua, argazki zahar batean.

ko, teilatuak ez baitzuen den-dena estaltzen. Hori zela eta, zinkeko plakak paratu zituzten sabaia handitzeko, eta jendea «Zink Palace» deitzen hasi zitzaion.

Harmailak jendez mukuru egoten ziren, apustu arraro haiek ikusteko eta Nikasio lekuko: «Behin, bi aritu hituen soin gainean ohol handi banarekin

edota zaku astun banarekin, eta, bertze behin, gazte bat zutabe haietako bati lotua, metro eta erdiko soka batekin, edo aulki bat eskuan, eta pilotari zartakoa aulkian jarrita eman behar zioan. Han aritu duk pilotari batitsu bati lotua, edo zakur bati kateatua edo moztaroz jantzita... Sekulako apustuak egiten zitiztean eta apezek ere bai».

Gaur egun, Jarauta aldeko mutiko ijitoak fidel zaizkio pilotalekuari. Baina giltza udal-txean eskatu behar dute, guardian dagoen udaltzainari, zehazki. Udaltzain guztiek, ordea, ez omen diete giltza uzten eta ez harritu mutikoez, pasaeran, eskaera hau zuri egitea: «E, primo! Eskatuko diozu guardiari giltza gure partez?».

Txuma Prim

VALENTZIA-EUSKAL HERRIKO PILOTA BILKURAREN ANTOLATZAILEA

«Gure pilota jokoa erakutsi, eta haiena ikasi nahi dugu»

TXUMA PRIM ASPALDI ZEBILEN Euskal Herriko eta Valentziako pilotarien arteko bilkura hau egin nahirik, eta, azkenean, eguna ailegatuko da.

■ Nola bururatu zitzaizuen Valentziako pilotariekin bilkura hau antolatzea?

Kontu hau aspalditik dator. Duela zazpi urte, bi valentziar etorri ziren Baztanera. Lehenengoa Alberto Soldado zen, pilotaren inguruko kazetari eta ikerlaria; eta bertzea, Enrique Sarasol, hango punta-puntako pilotaria. Geroztik, harremana sendotzen joan da, bilkura antolatzea ailegatu garen arte.

■ Beraz, harremana lehendik ere bazen.

Bai. Alberto Soldado ikerlaria etorri zenean, joko zuzenaren inguruko hitzaldia eman zuen. Hitzaldi hartara Mariano Izeta bera joan zen. Guk ez genuen espero; bage-nekien pilota aunitz maite zuela, eta guretzat pozgarria izan zen han ikustea. Gustura pasatu genuen, Euskal Herrian uste dugulako pilotaren asmatzaileak garela, eta hor ikusi genuen ez dela hala, hori ez dela egia. Euskal pilota deitzen duguna, noski, hemen asmatua da: ezkerreko pareta, 36 metrokoa, pala, zesta-punta, erremon-tea... Hori bai. Baina *Pilota* hitz nagusiekin, aspalditik existitzen da. Aztarna aunitz daudela erakutsi zigun. Erromatarak, greziarrak, aztekak aspaldi ari-tu ziren pilota jokotetan. Beste hainbat lekutan ere jokatzen dela jakin genuen hitzaldian: Herbehereetan; Belgikan; Frantziako iparraldean, Normandia eta Britainian; Kolonbian; Ekuadorren; Argentinan... Aunitz ikasi genuen egun hartan. Geroztik, pentsatu genuen, hurrengo urtean, helduen arte-

● RAKEL GONI

Laxoa Elkartek antolatuta, apirilaren 1etik 4ra plaza luzeko pilota jokoen lehendabiziko bilkura iraganen da Baztan-Bidasoan. Valentziatik etorritako gazte pilotariekin lau egun pasatuko dituzte nafarrekin, esperientziak trukatzeko. Txuma Prim iruritarra da antolatzaileetako bat.

ko lehenengo bilkura antola genezakeela.

■ Nola izan zen lehenengo bilkura hura?

Abenduaren 3a zen, San Frantzisko eguna. Valentziako pilotariekin, erakustaldi moduan, partidak jokatu zituzten Elizondon. *Galocha* modalitatean ari-tu ziren. Arras polita izan zen

egun hori elkar ezagutu eta ber-tearen pilota jokoa ikasteko. Geroago, pentsatu genuen haur-ren arteko bilkura antolatu be-har genuela. Gazte mailan hasi nahi genuen, eta heldu den api-rilaren 1etik 4ra betekoa da gure gogoia.

■ Zein helbururekin egin duzue bilkura hau?

«Euskal Herrian uste dugu pilotaren asmatzaileak garela, baina orain zazpi urte, Alberto Soldado kazetari valentziarrak erakutsi zigun hori ez dela egia»

soslaia

Txuma Prim iruritarra, Tiburtzio Arrastoarekin batera, Laxoa elkarte sortu zuen, Baztan eta Malerrekan laxoa eta pasaka jokoa bultzatzen ari-zen den elkarte. Horretaz gainera, irakaslea da Elizondoko Lanbide Eskolan.

Valentziarren eta euskal herritarren apirilko bilkuran, denetara 30 gazte elkartuko dira. Valentziarrak hemengo pilotarien etxetan hartzea pentsatu zuten hasieran. Azkenean, ordea, pentsatu zuten hobe zela aterpe batean biltzea denak. Valentziarrak BKZren Bertizko aterpean izanen dira bilkurak iraun bitartean.

Txuma Primek dio goizegi dela errateko noiz itzuliko dieten bisita valentziarrei. «Pilotari profesionalak izan dira harat jokatzen joan direnak, eta, haiek bezala, guk ere joan nahiko genuke», erran du. «Segur aski, bilkura honetatik bisita itzultzea aterako da».

Apirilaren 2an, klub ba-koitzak bere modalitatea zein den azalduko du. Guk laxoa eta pasaka nolakoak diren erakutsiko diegu goi-zean, eta arratsaldean, be-raiek *escala o corda* eta *galocha*. Hor bukatuko dira haurren jarduerak. Hel-duendako, mahai ingurua antolatu dugu egun berean, Elizondon.

Apirilaren 3an, nazioarte-ko modalitatea haur guzie-kin landuko dugu. Segurue-nik, Elizondon izanen da, han toki berean hiru instala-zio elkarrekin ditugulako, frontoi estalia, Urrutia fron-toia eta erreboteko plaza. Ahal izanez gero, autobusa hartuko dugu inguruko ins-talazioak ikusteko. Lamia-rrititik hasi (belarrezko pla-za) eta Elizondokoa, Arraiozko plaza elegante hura, Oizekoa... plaza libre-ak ikusiko ditugu, ez fron-toiak.

Apirilaren 4an, pilotariak elkarrekin nahasiko ditugu, eta aurreko egunetan ikasi-takoa praktikan jarriko dute. Ez da txapelketa izanen; ongi pasatzea izanen da hel-burua. Ondotik, bazkaria eta agurra izanen da.

■ Bigarren eguneko mahai inguruan nork hartuko du parte?

Arizkunenea kultur etxean jende ospetsua bildu nahi dugu. Alberto Soldado han izanen da. Baita Nazioarteko Euskal Pilo-tako Federazioko lehendakari-riorde Josetxo Iraundegi ere. Nafarroako Pilota Federazioko lehendakaria ere, Miguel Po-zueta, etorriko dela agindu di-gute, eta Joko Zuzeneko Nazio-arteko Konferentziaren presi-dente Jose Luis Lopez ere gurekin izanen dela uste dugu. Munduko pilota zuzeneko joko-ak eta joko zuzena aztertuko di-tuzte mahai inguru horretan, bai Valentziaren nola egiten diren eta baita Nafarroan ere. Bideoak ja-rriko ditugu laguntza moduan.

→ RAKEL GONI

Nafar Kronika

Aitor Arotzena

Kezkak

Nondik gatoz, nora goaz galdera filosofikotik hasita, gizakiak beti izan ditu bere kezkak. Eta nafarrok zer erranik ez, buru adina kezka ditugu. Futbolzaleek Osasunaren gainbeherari buruzko kezkan bizi dira azken asteetan. Bortz partidua irabazi gabe eta Bigarren Mailako zuloa gero eta hurbilago. Irurtzun aldean ere gero eta kezka handiagoa dute, azken hilabeteen bizpahiru lurrikara izan baitituzte: eta etxean bertan, ez Turkian, edo Perun, normalean izaten diren bezala. Eta, normala denez, hurbiltasunak kezkak handiagotzen ditu.

Oronoz-Mugairin ere badute kezkatzeko arrazoirik. Jakina denez, N-121 errepidean Zozai-Doneztebe tartea moldatzeko eta Oronozko saihesbidea egiteko lanean ari dira. Leherketen ondorioz, harritzar handiak herriko etxeen inguruan erortzen ari dira eta noski, herritarrek kezkatuak daude. Arizkongo eskolan ere kezkatuak daude ikasle, irakasle eta gurasoak, ikastetxeak ageri duen egoeratik.

Iruñeko Gazteluko plazak ere kezkak sortzen ditu: Alkatesari, noz akautuko dugu? Edo, noizbait akautuko dugu? Lanean ari direnei, zein zabortegetan botako dugu bertan topatzen ditugun aztarna arkeologikoak? Inguruko kafetegietako nagusiei, zein urtetako sanferminetan ireki ahal izanzen ditugu terrazak? Sanferminzaleei, non hartuko dugu atseden, Alde Zaharreko eromenaren ondotik? Kabituko ote gara guziak Herriko Etxeko plazan txupinazoaren tenorean? Beraz, kezkak modu guzietakoak izaten ahal dira. Baina, badira nafar guzion ize-nean kezkatzeko direnak ere, eta oraingoan ez naiz Miguelico Sanz presidenteaz ari. Erreinu zaharreko neska politenak, erran nahi baita Miss Navarrak, ez du zortetik izan Miss España hautaketan. Ez da hamabi finalisten artean ere sartu sikiera. Baina bera lasai omen dago, eta bere buruaz, edertasunaz eta jakinduriaraz (hori ere puntuatzen omen dute eta) kezkatu beharrean, nafar guziongatik kezkatu omen zen erabakiaren berri jakiterakoan. Milesker, guapa! Ez genuen bertze kezkarik.

gure aukerak

MUSIKA

- **Iruñea:** Zoe taldea Cotton Club tabernan gaur, 23:30ean.
- **Iruñea:** El Trono de Judas eta Txugale taldeek Jai Alai gaztetxean joko dute bihar, 21:00etan.
- **Iruñea:** Igandean haur kantari txapelketako finala jokatu dute Gaiarre antzokian, 11:00etatik aurrera.
- **Burlata:** Tagore taldea Black Rose tabernan asteartean, 20:30ean.

NAFARROA OINEZ

- **Tutera:** Gaur, 18:30ean, aurtengo Nafarroa Oinez-en aurkezpen jaialdia egingen dute, udal kiroldegian. Gaueko hamarrak arte, musika, dantza eta hitzaldiak izanen dira. Besteak beste, Castejongo eskolako jotak, Jabonero umoristaren txisteak eta San Juango dantzanteen erakustaldia izanen dira. Bukatzeko, dantzaldia, Tximeleta taldearekin.
- **Tutera:** Igandean Trikitixa Eguna ospatuko dute, 11:30ean hasita, Auntxa, Barañain, Sakana, Lesaka eta Irats trikitixa eskolako ikasleak Tuterako karriketatik ibiliko dira. 13:30ean, Plaza Berrian elkartuko dira denak.

BERTSOLARIAK

- **Sara:** Nafarroako Bertsolari Txapelketako lehen finalerdia jokatu dute igandean, 16:00etan, Omordia aretoan. Bertsolariak: Estitxu Arozena, Sustrai Colina, Juan Mari Lopez, Aritz Saragueta, Iñigo Ibarra eta Txomin Ezponda.
- **Amikuze:** Bertsulariak ikastolarat kanpainaren baitan, Mizel Mateo, Ekhi Erremundegi, Gülen Hiribarren eta Patxi Iriart bertsulariek ikastolako areto nagusian kantatuko dute ostegunean, 14:00etan.

HITZALDIK

- **Altsasu:** Mª Luz Alonso irakasleak Amatasuna: aukera edo beharra izenburuko hitzaldia emanen du gaur, 19:00etan, Gure Etxean.
- **Iruñea:** Pedro Esarte idazlea Nafarroako konkistaz solastatuko da gaur, 19:30ean, Nabarrerria zentroan.
- **Garralda:** Pixpi Villanuevak eta Silvia Petrochek Chiapas lurraldeari buruz hitz egingen dute bihar, 20:30ean, Etxabarregoa elkartean.

ANTZERKIA

- **Iruñea:** Haurrentzako antzerki testuen lehiaketako irabazlearen Ordu berdea antzezlanak Nafarroako Antzerki Eskolan taularatu dute bihar eta etzi, 12:00etan eta 18:30ean hurrenez hurren.

ZINEMA

- **Iruñea:** Gaur, Karrikiriren zinemaldiaren baitan, *Chicken run* filma emanen dute euskaraz Golem-Baiona zinematokietan, 20:30ean.

LEHIAKETAK

- **Tafalla:** Igandean, Higuera argazki taldeak antolatuta, X. Rally Fotografikoa jokatu dute. Izena 09:30ean eman beharko da, Candaraiz elkartean.
- **Zangoza:** Zangoza Hiria Pop-Rock Lehiaketan izena emateko eta maketak bidaltzeko epea martxoaren 30ean bukatuko da.

BESTELAKOAK

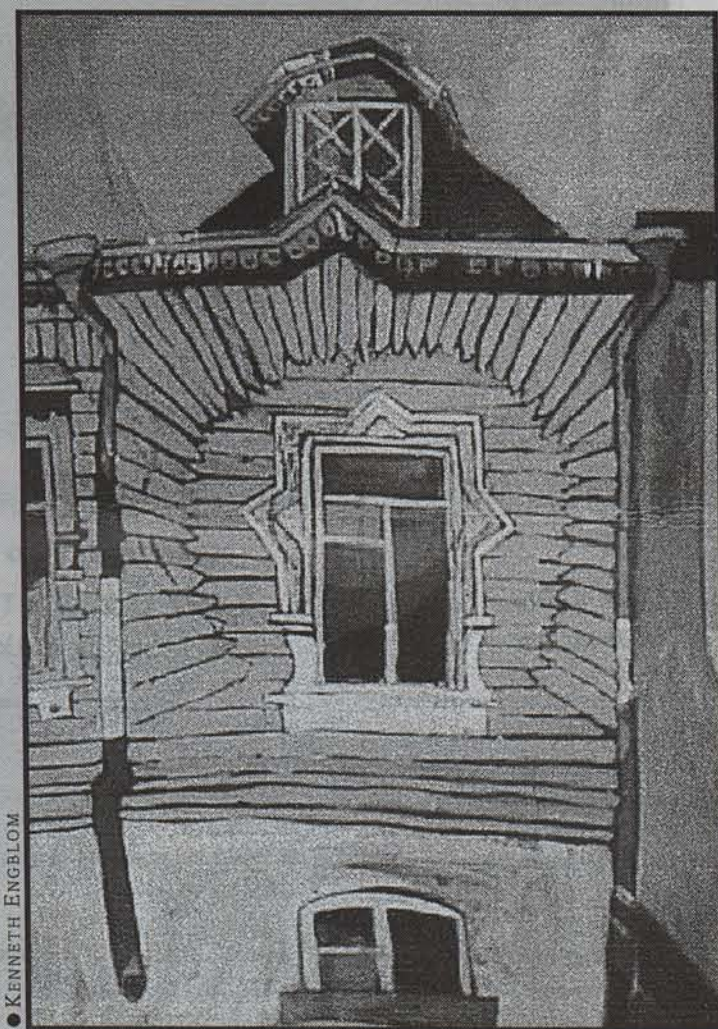
- **Viana:** Erentzun ikastolak antolatuta, XV. Eskulangintza FERIA egingen dute igande-

an, 11:00etatik aurrera. Bi ordu geroago falkoneria erakustaldia egingen dute, Coso plazan.

- **Iruñea:** Nafarroako euskaldunen eskubideen defentsan

aritzen den Oinarriak elkar-guneak bazkideak behar ditu bere ekimenak aurrera ateratzeko. Izen ematea eta informazioa, 948-220213 telefonon.

Astekoko erakusketa

• KENNETH ENGBLOM

Kenneth Engblom

Non: Ormolu galerian (Paulino Caballero, 42)

Noiz arte: martxoaren 27a arte.

Ordutegia: Lanegunetan, 10:00etatik 13:30era eta 17:00etatik 20:00etara.